«Ἐγώ εἰμι
ἡ ὁδὸς
καὶ ἡ ἀλήθεια
καὶ ἡ ζωή»
(Ἰωάν. ιδ' 6).

ΖΩΗ

«Τὰ ρήματα,
ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν,
πνεῦμά ἐστι
καὶ ζωή ἐστι»
(Ἰωάν. ς' 63).

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἔτος ΚΖ'. Ἐν Ἀθήναις τῇ 29 Φεβρουαρίου 1936 Ἀριθ. 1227

ΑΝΑΓΚΗ ΡΑΒΔΟΥ

Δὲν εἰξεύρω, ἐὰν συνέβη ποτὲ νὰ ἴδῃς ὄνον πεισματωμένον. Στέκει ἐκεῖ, ποὺ εὑρίσκεται, χωρὶς νὰ ἐννοῇ οὔτε ἓν βῆμα νὰ προχωρήσῃ. Ἐὰν δὲν λακτίζῃ, ἀνέχεται ἴσως ὁ κύριός του νὰ τὸν σπρώξῃ καὶ νὰ τὸν σύρῃ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὡς ἀδρανές τι καὶ ἄψυχον βάρος. Ποῦ νὰ καμφθοῦν ὅμως καὶ νὰ βηματίσουν τὰ πόδια του. Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν μόνον ἡ ράβδος τοῦ κυρίου του ἢ τοῦ ὁδηγοῦ του ἠμπορεῖ νὰ φέρῃ κάποιο ἀποτέλεσμα.

Ὁ ἵππος ἐξ ἄλλου εἶνε κάπως ὑπερήφανος. Καὶ πιθανῶς παρουσιάζεται κάπως μεγαλοπρεπὴς εἰς τὴν δυστροπίαν του καὶ εἰς τὸν ἀφηνιασμόν του. Δὲν πλησιάζεται αὐτὸς κατὰ τὰς ὥρας του αὐτάς, ὅπως πλησιάζεται ὁ ὄνος. Οὔτε εἶνε δυνατὸν νὰ σπρωχθῇ τόσον ἀκινδύνως, ὅσον σπρώχνεται ὁ ὄνος. Μόνον ἐὰν τὸν ἁρπάσῃς διὰ ἀπάτης ἀπὸ τὸ οὖς ἢ ἀπὸ τὸ χεῖλος ἢ ἀπὸ ἄλλο εὐαίσθητον μέρος, θὰ ἠμπορέσῃς τῇ βοηθείᾳ τοῦ χαλινοῦ ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ μαστιγίου ἀφ' ἑτέρου νὰ τὸν ἐπαναφέρῃς εἰς τὴν τάξιν.

Αἴ! αὐτὸ ἀκριβῶς ἔχει ὑπ' ὄψει ὁ σοφὸς Σολομῶν, ὅταν διακηρύττῃ, ὅτι «ὥσπερ μάστιξ ἵππῳ καὶ κέντρον ὄνῳ, οὕτως ράβδος ἔθνει παρανόμῳ».

Ἔχεις νὰ κάμῃς μὲ ἀνθρώπους παρανόμους, ἀγνοοῦντας τὸν ἔλεγχον τῆς συνειδήσεως, ἀπωθήσαντας τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐντροπὴν τῶν ἀνθρώπων; Μὴ χάνῃς τὰ λόγια σου, λέγει ὁ σοφὸς Σολομῶν. Μὴ φαντάζεσαι, ὅτι θὰ φέρῃς ἀποτέλεσμα σοβαρὸν μὲ τὰς συμβουλὰς καὶ μὲ τὰς παρακλήσεις. Τίποτε ἀπὸ αὐτά. Ἐὰν εἶσαι ἄρχων καὶ καλεῖσαι νὰ τοὺς κυβερνήσῃς, θὰ μεταχειρισθῇς δι' αὐτοὺς καὶ μέτρα αὐστηρά, ἐμπνέοντα τὸν τρόμον καὶ συγκρατοῦντα τὸν παραβάτην διὰ τοῦ φόβου τῆς ποινῆς. Θὰ κάμῃς καὶ σύ, ὅ,τι κάμνει καὶ ὁ ὁδηγὸς τοῦ ἵππου ἢ τοῦ ὄνου, ὅταν τὰ ζῷα αὐτὰ καταλαμβάνωνται ὑπὸ τῆς δυστροπίας ἢ τῆς τεμπελιᾶς. Φώναξε, ὅσον θέλεις εἰς τὸν ὄνον. Δὲν ἐννοεῖ νὰ ἐπιταχύνῃ τὸ βῆμά του. Τρέχει ὅμως, ὅταν ὁ ἀναβάτης του ἢ ὁ ὁδηγός του μὲ αἰχμηρόν τι ξύλον τὸν κεντήσῃ ὀλίγον. Ὡσαύτως καὶ ἁπλοῦς κρότος τοῦ μαστιγίου, σειομένου εἰς τὸν ἀέρα, εἶνε ἱκανὸς ν' ἀφυπνίσῃ τὸ ἐπιβραδύνον τὸ βῆμά του ἄλογον. Κἄτι ἀνάλογον πρέπει νὰ χρησιμοποιήσῃς καὶ μεταξὺ τῶν παρανόμων, ὅταν τοὺς κηδεμονεύῃς ἢ τοὺς κυβερνᾷς. Σήμερον ἡ ἀπειλὴ καὶ αὔριον ἡ τιμωρία. Σήμερον ἡ ἐπίπληξις καὶ αὔριον τὸ μαστίγιον. Τώρα ὁ ἁπλοῦς πλαταγισμὸς τοῦ μαστιγίου εἰς τὸν ἀέρα ἢ ἡ ἐλαφρὰ τιμωρία καὶ αὔριον ὁ ἐγκλεισμὸς εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ὁ βαρύτερος τῆς παρεκτροπῆς των κολασμός.

Δὲν λέγω βέβαια, ὅτι ἡ ράβδος ἀποτελεῖ τὸ ἀπαραίτητον μέσον διὰ νὰ συγκρατηθῇ εἰς τὰ πρέποντα ὅρια πᾶς παρεκτρεπόμενος. Ἄ! ὄχι. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι, διὰ τοὺς ὁποίους ἀρκεῖ μία καὶ μόνον ὑπόδειξις, ἓν νεῦμα, εἷς μορφασμὸς ἀποδοκιμασίας. Δὲν πρόκειται τώρα δι' αὐτούς. Πρόκειται διὰ τοὺς παρανόμους, τοὺς συστηματικῶς παραβιάζοντας κάθε νόμον, τοὺς μὴ σεβομένους τίποτε, τοὺς ἀποβαλόντας πᾶσαν ἐντροπήν. Πρόκειται δι' ἐκείνους ἀκριβῶς, τοὺς ὁποίους ὁ σοφὸς Σολομῶν, μολονότι ἐγνώριζε καλῶς ὅτι κατὰ τὰ ψυχικὰ καὶ διανοητικὰ προσόντα εἶνε ἄνθρωποι, τοὺς κατέταξεν ἐπὶ τῆς αὐτῆς βαθμίδος μὲ τὸν ἵππον καὶ μὲ τὸν ὄνον.

Δι' αὐτούς, ξεῦρέ το καλά, ἐὰν δὲν ὑπάρξῃ φόβος, θὰ ἀποχαλινωθοῦν περισσότερον. Καὶ ἐὰν καταλάβουν, ὅτι αἱ πράξεις των θὰ μείνουν ἀτιμώρητοι, θὰ ἀποβοῦν ἐντὸς ὀλίγου μάστιγες ἀνυπόφοροι τῶν κοινωνιῶν, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ζοῦν. Ἡ τιμωρία, ἡ ράβδος, ὁ φόβος τῆς ἀδυσωπήτου ποινῆς δὲν λέγω βέβαια, ὅτι θὰ τοὺς διορθώσῃ ριζικῶς, μολονότι καὶ αὐτὸ ἐνδέχεται κάποτε νὰ συμβῇ. Ἀσφαλῶς ὅμως θὰ τοὺς συμμαζεύσῃ καὶ θὰ τοὺς περιστείλῃ ἐπιφέρων εἰς αὐτοὺς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖον καὶ ἡ «μάστιξ ἵππῳ» καὶ τὸ «κέντρον ὄνῳ».

ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΑΙ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΙ ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΜΟΡΦΑΙ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

Γ') *Ἡ περὶ δημιουργικῆς ἐξελίξεως θεωρία τοῦ* Bergson.

β) *Ἡ θεωρία τοῦ* Bergson *κρινομένη.*

6. Ἡ ζωτικὴ ὁρμὴ ἐν τῇ πορείᾳ αὐτῆς. Καὶ ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς πορείας, τὴν ὁποίαν ἀκολουθεῖ ἡ ζωτικὴ ὁρμὴ ἐν τῇ δημιουργικῇ ἐξελίξει, ὁ Bergson οὐ μόνον καταλείπει μεγάλα καὶ σοβαρὰ κενά, ἀλλὰ καὶ

ἐμπίπτει εἰς προφανεῖς καὶ ἀσυμβιβάστους ἀντιφάσεις. Σημειοῦμέν τινας ἐκ τῶν ἀντιφάσεων, καθὼς καὶ τινα τῶν κενῶν τούτων.

Τὸ ὁρατὸν ρεῦμα τῆς ζωῆς συναντᾷ κατὰ τὸν Bergson ὡς πρῶτον ἐμπόδιον ἐν τῇ ἐκδηλώσει αὐτοῦ τὴν ἀντίστασιν τῆς ὕλης. Καὶ βεβαίως χάρις εἰς τὴν ἐκρηκτικὴν οὕτως εἰπεῖν δύναμιν, τὴν ὁποίαν ὡς ἄλλη ὠδὶς ἐγκλείει ἐν αὐτῷ τὸ ρεῦμα τοῦτο, ἡ ἀντίστασις αὕτη τῆς νεκρᾶς ὕλης κατανικᾶται. Ἡ ζωὴ ἐν τούτοις εἶνε ὑποχρεωμένη λόγῳ τῆς ἀντιδράσεως ταύτης νὰ ἐνδυθῇ εἰς τὰς πρώτας ἐκδηλώσεις αὐτῆς μορφὰς ἁπλουστέρας καὶ μόλις διακρινομένας τῶν ἀνοργάνων μορφῶν(1). Οὕτω ἡ ἀδρανὴς ὕλη διατελεῖ εἰς εἶδός τι ἀνταγωνισμοῦ πρὸς τὴν ὁρμὴν τοῦ ρεύματος τῆς ζωῆς.

Οἱ ἰσχυρισμοὶ οὗτοι τοῦ Bergson γεννῶσιν ἐκ πρώτης ὄψεως τὴν ὑπόνοιαν, ὅτι ἀποδέχεται οὗτος εἶδός τι δυαρχίας, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὕλη καὶ πνεῦμα ἢ ζωοποιὸς δύναμις διακρίνονται ὀξέως εἰς διαρκῆ ἀνταγωνισμὸν διατελοῦντα. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶνε ἀκριβές. Κατὰ τὸν Bergson ἡ ὕλη εἶνε αὐτὸ τοῦτο τὸ πνεῦμα, αὐτὴ αὕτη ἡ δημιουργικὴ δύναμις, ἡ ζωτικὴ ὁρμή!!

Ἀληθῶς κατὰ τὸν Bergson «τὸ πνεῦμα δύναται νὰ βαδίζῃ κατὰ δύο ἐννοίας ἀντιθέτους. Ἄλλοτε ἀκολουθεῖ τὴν φυσικήν του κατεύθυνσιν (ἔνστικτον καὶ διάνοια), ὁπότε ἡ πρόοδος σημειοῦται ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς τάσεως (tension), ὡς δημιουργία συνεχής, ὡς ἐνεργητικότης ἐλευθέρα. Ἄλλοτε ἀναστρέφει τὴν κατεύθυνσιν αὐτοῦ καὶ ἡ ἀναστροφὴ αὕτη ὠθουμένη μέχρι τῶν ἄκρων ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἔκτασιν»(2). «Ἡ δημιουργικὴ αὐτὴ δύναμις δὲν ἔχει παρὰ νὰ διασκεδασθῇ ἀφ' ἑαυτῆς, ἵνα χαλαρωθῇ καὶ χαλαρουμένη ἵνα ἐκταθῇ». Ἡ ὕλη οὕτω εἶνε αὐτὸ τοῦτο τὸ πνεῦμα. «Εἶνε ἡ ὕλη χαλάρωσίς τις τοῦ μὴ ἔχοντος ἔκτασιν εἰς ἐκτατόν, εἴς τι τὸ ὁποῖον ἔχει ἔκτασιν»(3). Ἀρκεῖ τὸ πνεῦμα νὰ χαλαρώσῃ ἑαυτό, ἵνα προσλάβῃ ἔκτασιν καὶ γίνῃ ὕλη. «Διανοητικότης (intellectualité) καὶ ὑλικότης εἶνε τῆς αὐτῆς φύσεως καὶ παράγονται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον». «Ἡ ζωὴ εἶνε προσπάθεια πρὸς ἀνάβασιν ἐπὶ τῆς ἀνωφερείας, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἡ ὕλη καταβαίνει καὶ κατέρχεται». «Ἡ ὕλη εἶνε εἶδός τι καταβάσεως, ἥτις κατάβασις λαμβάνει χώραν διὰ διακοπῆς τινος τῆς ἀναβάσεως». «Μία καὶ ἡ αὐτὴ προχώρησις ἔμελλε νὰ δημιουργήσῃ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὕλην καὶ διάνοιαν εἰς εἶδός τι (dans une étoffe), ὅπερ περιεῖχεν ἀμφότερα». «Τὰ δύο τέρματα εἶνε τῆς αὐτῆς οὐσίας καὶ τὸ φυσικὸν εἶνε ἁπλῶς ψυχικὸν ἀνεστραμμένον»(4).

Ἀλλ' ἐὰν ταῦτα οὕτως ἔχωσι, γεννῶνται τὰ ἑξῆς ἐρωτήματα: Πρῶτον, ἀφοῦ ὕλη καὶ πνεῦμα, ζωτικὴ ὁρμὴ καὶ ὕλη ἀποτελοῦσι δύο κινήσεις ἀνταγωνιζομένας ὑπὸ ἔννοιαν, ὅτι ἡ μία μὲν προχωρεῖ καὶ ἀνέρχεται, ἡ δ' ἄλλη καταπίπτει καὶ καταβαίνει, πῶς δύνανται νὰ προέρχωνται ἐκ μιᾶς μόνης καὶ τῆς αὐτῆς πρωταρχικῆς ὠθήσεως; Πῶς ἐκ τῆς δευτέρας δύναται νὰ γεννᾶται αὐτομάτως ἡ πρώτη; Πῶς ἡ ὀπισθοδρόμησις δύναται νὰ γεννᾷ τὴν πρόοδον; Πῶς ἀνάβασις καὶ κατάβασις, ἀνύψωσις καὶ κατάπτωσις δύνανται νὰ προέρχωνται ἐκ μιᾶς καὶ μόνης αἰτίας καὶ ὠθήσεως;

Ἀφ' ἑτέρου δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται, ὅτι ἡ κατάβασις πάντοτε ἐπακολουθεῖ τῇ ἀναβάσει. Προηγεῖται ἡ ἀνύψωσις καὶ ἕπεται ἡ κατάπτωσις. Ἡ δημιουργία λοιπὸν τῆς ὕλης συμφώνως καὶ πρὸς τὰς ἐκδοχὰς τοῦ Bergson πρέπει κατ' ἀνάγκην νὰ ἕπεται τῆς δημιουργίας τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ζωῆς. Ἀλλ' εἶνε ἐξ ἄλλου ὁμολογούμενον ὑπὸ τοῦ Bergson ὅτι ζωὴ ἄνευ προϋπαρχούσης ὕλης εἶνε ἀδύνατος. Τὸ πνεῦμα, τὴν ζωτικὴν ὁρμὴν περιγράφει, ὡς εἴδομεν, ὁ Bergson ὡς ρεῦμα ζωτικὸν ἐν τῇ ὕλῃ ἀναπηδῶν καὶ ἐπὶ ταύτης ἐξελισσόμενον(5).

Οὕτω εἶνε προφανεῖς αἱ ἀντιφάσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἄγουσιν αἱ περὶ πνεύματος καὶ ὕλης παράδοξοι ἐκδοχαὶ τοῦ Bergson.

(1) Ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 107, 108.
(2) Αὐτόθι σελ. 243.
(3) Αὐτόθι σελ. 237.
(4) Αὐτόθι σελ. 217, 220—221, 226, 238. 266. 267, 271, 299.
(5) A. Farges ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 259—260.

ΛΑΪΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΓΡΑΦΗΝ

Η ΕΝΟΧΗ ΤΟΥ ΑΑΡΩΝ

Γνήσιος ἀπόγονος τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὔας δείχνεται εἰς τὴν ἀπάντησίν του ὁ Ἀαρών. Γιατὶ προσπαθεῖ καὶ αὐτὸς νὰ δικαιολογηθῇ, ρίχνοντας τὴν εὐθύνην εἰς τοὺς ἄλλους. «Μὴ ὀργίζου, κύριε, εἶπεν ὁ Ἀαρών. Σὺ γὰρ οἶδας τὸ ὅρμημα τοῦ λαοῦ τούτου» (Ἐξόδ. λβ' 22). Ὁ Ἀαρὼν προσπαθεῖ νὰ παραστήσῃ, ὅτι εἶνε ἀθῶος, τονίζοντας ἕνα γεγονὸς σωστὸν καὶ ἀληθινόν, ὅτι δηλαδὴ δὲν παρέσυρεν αὐτὸς τὸν λαόν, ἀλλ' ὁ λαὸς παρέσυρεν ἐκεῖνον. Μ' ὅλα ταῦτα βλέπεις, ὅτι ὁμιλεῖ μὲ κάποιαν δειλίαν καὶ μὲ κάποιαν συστολήν. Αἰσθάνεται πολὺ τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Μωϋσέως καὶ δι' αὐτὸ πρώτη του δουλειὰ εἶνε νὰ τὸν καταπραΰνῃ. Καὶ δὲν τολμᾷ νὰ τὸν ὀνομάσῃ ἀδελφόν του, ἀλλὰ σὰν πουλὶ ποὺ ἔχει κομμένα τὰ φτερά του καὶ σὰν ἄνθρωπος ποὺ ἔχασε τὴν παρρησίαν του ἀποκαλεῖ τὸν Μωϋσῆν κύριόν του. Κύριε, μὴ θυμώνῃς, τοῦ λέγει. Καὶ ὁ τόνος τῆς φωνῆς του δὲν ἔχει τίποτε τὸ εἰρωνικὸν ἢ τὸ προκλητικόν. Ὁ Ἀαρὼν ὁμιλεῖ μὲ ταπείνωσιν. Εἰξεύρεις, προσθέτει, πόσον ὁρμητικὸς εἶνε ὁ λαὸς αὐτός. Ἔχεις πεῖραν τοῦ τί κάνει καὶ πῶς γίνεται, ὅταν ἀρχίζῃ νὰ ξυστροπῇ καὶ νὰ φωνάζῃ. Καὶ προσθέτει ἔπειτα ὁ Ἀαρὼν μὲ ἀξιοσημείωτον συντομίαν, πῶς συνέβησαν τὰ πράγματα, χωρὶς νὰ ἀποκρύπτῃ, ὅτι αὐτὸς δὲν ἐπρόβαλε καμμίαν ἀντίστασιν εἰς τὰς ἀξιώσεις τοῦ πλήθους, ἀλλ' ὑπεχώρησεν ἀμέσως εἰς ὅ,τι ὁ λαὸς τοῦ ἐζήτουσε.

Δὲν καταλαβαίνει, βλέπεις, ὁ Ἀαρὼν ὅτι ὁ ἀδελφός του ἀκριβῶς γι' αὐτὸ τὸν ἐπέπληττεν, ἐπειδὴ δηλαδὴ ἐδείχθη χλιαρὸς καὶ ἐδείλιασεν ἀπὸ τῆς φωναῖς τοῦ ὄχλου. Δηλαδὴ ἀπὸ τὴν κακὴ κληρονομιά, ποὺ μᾶς ἀφῆκαν οἱ πρωτόπλαστοι προπάτορές μας, δὲν εἶνε ἀπηλλαγμένος καὶ ὁ ταλαίπωρος Ἀαρών. Καὶ ἡ φιλαυτία, ποὺ ἔχομεν ὅλοι μας καὶ ποὺ ἔφερεν εἰς τὰ χείλη τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὔας τὰ λόγια ἐκεῖνα τῆς δικαιολογίας, μὲ τὰ ὁποῖα ὁ καθένας των ἐπροσπαθοῦσε ν' ἀποδείξῃ τὸν ἑαυτόν του ἀθῷον καὶ νὰ ρίψῃ εἰς ἄλλον τὴν ἐνοχήν, σκοτίζει τώρα καὶ τὸν Ἀαρών. Τὸν σκοτίζει γιὰ νὰ μὴ νοιώσῃ καλὰ καλὰ τὸ σφάλμα του καὶ τὴν παρεκτροπήν

του καὶ γιὰ νὰ λησμονήσῃ, ὅτι γι᾿ αὐτὸ ὁ Θεὸς τὸν ἔβαλε μετὰ τὸν Μωϋσῆν πρῶτον καὶ ἀρχηγὸν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Ἰσραήλ, γιὰ νὰ εἶνε πάντοτε ὁδηγὸς τοῦ λαοῦ. Τὸν ἔβαλεν ἀρχηγὸν γιὰ νὰ μὴν ἀφίνῃ ποτὲ τὴν θέσιν του, νὰ μὴ γίνεται τελευταῖος καὶ νὰ μὴ πέρνῃ τὴν θέσιν τῆς οὐρᾶς ἀπὸ πρῶτος καὶ ἀπὸ κεφαλή, ποὺ θὰ ἔπρεπε πάντα νὰ μένῃ.

Ὁπωσδήποτε ὅμως ἀποτελεῖ κάποιον ἐλαφρυντικόν, ὅπως εἴπαμεν, τὸ ὅτι ὁ Ἀαρὼν δὲν ἔγινεν ἡ πρώτη ἀφορμὴ τοῦ κακοῦ καὶ δὲν παρέσυρε τὸν λαὸν εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν. Βέβαια ἡ εὐθύνη του θὰ ἦταν πολὺ βαρύτερη καὶ μεγαλείτερη, ἐὰν αὐτὸς τὸ ἐπρότεινε πρῶτος καὶ ἐπαρακινοῦσε τὸν λαὸν εἰς τὸ νὰ φτιάσουν τὸ εἴδωλον καὶ νὰ λατρεύσουν αὐτό. Καὶ τώρα ὅμως ἡ συμπεριφορά του δὲν εἶνε ἀνεύθυνος καὶ ἀνένοχος. Καὶ δὲν τοῦ δίνει μὲν καμμίαν ἀπάντησιν ὁ Μωϋσῆς, ἀλλὰ μὲ τὴν σιωπήν του αὐτὴν δὲν θέλει νὰ σημάνῃ ὁ μέγας τοῦ Ἰσραὴλ προφήτης, ὅτι αἱ ἐξηγήσεις, ποὺ ἔδωκεν ὁ Ἀαρών, ἦσαν ἀρκεταὶ νὰ τὸν δικαιολογήσουν καὶ ὅτι ἡ ἀπολογία του τὸν ἀπήλλαξεν ἀπὸ κάθε κατηγορίαν καὶ ἀπὸ κάθε κίνδυνον τιμωρίας. Ὅπως μᾶς ἐξηγεῖ εἰς τὸ Δευτερονόμιον αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Μωϋσῆς, ὁ Θεὸς ἐφανέρωσε τὸν θυμόν του ὄχι μόνον ἐναντίον τοῦ λαοῦ ἀλλὰ καὶ ἐναντίον τοῦ Ἀαρών. Καὶ τόσον πολὺ «ἐθυμώθη», ὥστε εἶχεν ἀπόφασιν «ἐξολοθρεῦσαι αὐτόν» (Δευτερ. θ΄ 20). Ὁ Θεὸς ἔκρινεν ἐν τῇ δικαιοσύνῃ του, ὅτι καὶ ὁ Ἀαρὼν ὡς συνεργὸς εἰς τὸ ἁμάρτημα τῆς εἰδωλολατρείας ἔπρεπε νὰ ξεπαστρευθῇ. Καὶ ἂν δὲν ἐγίνοντο ἡ προσευχαῖς ἡ ταπειναῖς καὶ θερμαῖς τοῦ Μωϋσέως, θὰ πήγαινε καὶ ὁ Ἀαρὼν μαζὺ μὲ τόσους ἄλλους Ἰουδαίους, οἱ ὁποῖοι εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν ἐξεπαστρεύθησαν. «Καὶ ηὐξάμην καὶ περὶ Ἀαρὼν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ», προσθέτει ὁ Μωϋσῆς. Ἐν τούτοις εἰσακούσθησαν ἡ προσευχαῖς τοῦ Μωϋσῆ, γιατί, ὅπως εἴπαμεν, εἶχε καὶ κάποιο ἐλαφρυντικὸν διὰ τὸν ἑαυτόν του ὁ Ἀαρών, ποὺ ἔδινε τόπον εἰς τὸ ἔλεος καὶ τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ νὰ τὸν κρίνῃ μὲ ἐπιείκειαν καὶ μὲ οἰκτιρμόν. Ἐὰν ὅμως τὸ ἐλαφρυντικὸν αὐτὸ ἔλειπε, ξεῦρέ το καλά, ἀδελφέ μου, ἂς ἦταν ἀδελφὸς τοῦ Μωϋσέως ὁ παραβάτης· ἂς ἦταν καὶ ἀρχιερεὺς τῶν Ἰουδαίων πρῶτος καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν Θεὸν ἀναδειγμένος καὶ ἐκλεγμένος. Ὁ Θεὸς θὰ τὸν ἐκτυποῦσεν ἀλύπητα καὶ θὰ ἔδειχνε καθαρά, ὅτι ἡ δικαιοσύνη του δὲν ἐπηρεάζεται ἀπὸ πρόσωπα, οὔτε γνωρίζει μεροληψίαις καὶ χατήρια.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Πρόλογος α΄ 1—18.

Θαυμάσιον προοίμιον, τὸ ὁποῖον ὡς «ἄνωθεν ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ οὐρανοῦ διακύψας» ὁ Ἰωάννης «ἡμῖν διαλέγεται τὸν Παράκλητον ἔχων φθεγγόμενον ἐν ἑαυτῷ, τὸ Πνεῦμα τὸ εὐθές, τὸ ἡγεμονικόν, τὸ χειραγωγοῦν εἰς τοὺς οὐρανούς, τὸ ποιοῦν ὀφθαλμοὺς ἑτέρους, τὸ παρασκευάζον τὰ μέλλοντα ὡς τὰ παρόντα ὁρᾶν, τὸ καὶ μετὰ σαρκὸς τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς κατοπτεύειν παρέχον» (Χρυσόστ.). Ἐν αὐτῷ, πρὶν ἢ ἀφηγηθῇ ὁ Ἰωάννης τὰ κατὰ τὸν ἐπίγειον βίον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ταυτίζει Αὐτὸν πρὸς τὸν ἀΐδιον Λόγον, τοῦ Ὁποίου δι᾿ ὀλίγων ἀλλὰ πυκνῶν φράσεων καθορίζει τὴν σχέσιν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὸν κόσμον καὶ περιγράφει τὴν ἐν χρόνῳ σάρκωσιν καὶ ἔλευσιν Αὐτοῦ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Οὕτω ἐν τῷ Προλόγῳ τρεῖς κυρίως ἰδέαι ἐξαίρονται· ὁ Λόγος (στίχ. 1—4)· ὁ Λόγος παραγνωριζόμενος (στίχ. 5—11)· καὶ τέλος ὁ Λόγος γινόμενος δεκτός (στίχ. 12—18).

α΄) Ἡ θεία προΰπαρξις τοῦ Λόγου στίχ. 1—4.

1. Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος.

Κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς δημιουργίας ὑπῆρχεν ὁ ἐκ τοῦ Ὑψίστου Νοῦ καὶ Πατρὸς ὡς Ὕψιστος Λόγος ἀϊδίως γεννηθεὶς Υἱὸς καὶ ὁ Λόγος ἦτο παρὰ τῷ Θεῷ ἐν ἀδιασπάστῳ ἑνώσει πρὸς τὸν Πατέρα διατελῶν καὶ Θεὸς τέλειος ἦτο ὁ Λόγος.

***Ἐν ἀρχῇ.** Προδήλως ἐπαναλαμβάνει τὰς πρώτας λέξεις τῆς Γενέσεως. Δηλοῖ λοιπὸν τὴν ἀρχὴν τῆς δημιουργίας. Ὁ Ἰωάννης ἀρχίζει ἀπὸ τὸ αὐτὸ σημεῖον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου καὶ ὁ Μωϋσῆς, ἤτοι ἀπὸ τοῦ γεγονότος τῆς δημιουργίας. Ἀλλ᾿ εὐθὺς ἀμέσως οἱ δύο συγγραφεῖς χωρίζονται ἀλλήλων, διότι ὁ μὲν Μωϋσῆς κατέρχεται ἀκολουθῶν τὸν ῥοῦν τῶν αἰώνων, ὅστις ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς δημιουργίας ὁδηγεῖ εἰς τὴν διὰ τῆς πλάσεως τοῦ ἀνθρώπου σημειωθεῖσαν κατάπαυσιν αὐτῆς, ὁ Ἰωάννης ὅμως ἀνέρχεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ κόσμου εἰς τὴν ἀϊδιότητα. Θὰ ἑρμηνεύσωμεν λοιπόν: Ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ κόσμου· κατὰ τὴν πρώτην στιγμὴν τῆς δημιουργίας. Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἡ ἑρμηνεία, καθ᾿ ἣν «τὸ τῆς ἀρχῆς ὄνομα...ἰδιοτρόπως νῦν σημαίνει τὸ ἀεί» (Ζιγαβ.), ἤτοι τὴν αἰωνιότητα. Πράγματι ἡ αἰωνιότης εἶνε οὐχὶ ἡ χρονικὴ ἔναρξις ἀλλ᾿ ἡ λογικὴ ἀρχὴ τοῦ χρόνου. Καὶ εἰς δήλωσιν τῆς αἰωνιότητος εὕρηται ἡ λέξις ἐν Παροιμ. η΄ 23 («Πρὸ τοῦ αἰῶνος ἐθεμελίωσέ με, ἐν ἀρχῇ πρὸ τοῦ τὴν γῆν ποιῆσαι»), ἴσως δὲ καὶ ἐν Α΄ Ἰωάν. α΄ 1 («Ὃ ἦν ἀπ᾿ ἀρχῆς»).*

***ἦν.** Ἡ ἔννοια τῆς αἰωνιότητος ἐκφράζεται ἀναντιλέκτως διὰ τοῦ **ἦν**. «Ὅπου γὰρ ἀναγάγῃς σου τὸν νοῦν, προαπαντᾷ τὸ ἦν, καὶ πανταχοῦ προτρέχον οὐκ ἐᾷ σου τὴν ἔννοιαν εὑρεῖν τινα στάσιν» (Ζιγαβ.). Ὅταν ἤρχιζεν ἡ δημιουργία, ὁ Λόγος ἦτο. Ὁ Λόγος λοιπὸν δὲν ἤρχισεν, οὔτε ἐγένετο ἀλλ᾿ ἦτο. Ἡ αὐτὴ διδασκαλία καὶ παρὰ Παύλῳ ἐν Κολοσ. α΄ 17—18 δι᾿ ἄλλων λέξεων. Τοὐναντίον ὁ Φίλων δὲν διδάσκει τὴν αἰωνίαν προΰπαρξιν τοῦ κατ᾿ αὐτὸν Λόγου. Συναφῆ διδασκαλίαν πρὸς τὴν τοῦ Ἰωάννου εὑρίσκομεν μόνον ἐν τῇ Π. Δ. εἰς τὸ περὶ τῆς προαιωνίου Σοφίας μνημονευθὲν χωρίον τῶν Παροιμιῶν. «Εἰπὼν ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος ἔδειξεν, ὅτι ἀεὶ ἦν καὶ οὐκ ἦν τις χρόνος ἢ αἰών, ὅτε οὐκ ἦν Οὗτος» (Ζιγαβ.).*

***ὁ Λόγος.** «Τὸ ὄνομα τοῦ λόγου...νῦν σημαίνει, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Λέγεται γὰρ Λόγος, ὡς ὁ θεολόγος λέγει Γρηγόριος, ὅτι οὕτως ἔχει πρὸς τὸν Πατέρα, ὡς πρὸς νοῦν λόγος» (Ζιγαβ.). «Ὥσπερ ὁ λόγος γεννᾶται ἐκ τοῦ νοὸς ἀπαθῶς, οὕτω καὶ Οὗτος ἐγεννήθη ἐκ τοῦ Πατρὸς ἀπαθῶς» (Θεοφ.). «Ὁ Θεὸς εἶνε Πνεῦμα ἢ ἀΐδιος Νοῦς· ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἶνε ὁ Λόγος, ὁ ἐνδιάθετος, ἀλλὰ καὶ ἐν ταὐτῷ ὁ πληρέστατα ἐκδηλούμενος, Λόγος τοῦ ἀϊδίου Νοῦ»* (Bengel). *Μόνον ὁ Ἰωάννης χρησιμοποιεῖ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην τὸν ὅρον (πρβλ. καὶ στίχ. 14. Α΄ Ἰωάνν. α΄ 1. Ἀποκάλ. ιθ΄ 13). Ἀμφίβολον ἐὰν ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν χρησιμοποιῆται καὶ ἐν Ἑβρ. δ΄ 12. Ἐν τούτοις ἐν τῇ Βίβλῳ ὑπάρ-*

χουσι χωρία, ἐν τοῖς ὁποίοις ὁ θεῖος λόγος καὶ ἡ θεία σοφία προσωποποιοῦνται (Ψαλμ. λβ' 4—6 «εὐθὺς ὁ λόγος Κυρίου καὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πίστει....»Ψαλμ. ρς' 20 «Ἀπέστειλε τὸν λόγον αὐτοῦ...». Πρβλ. Ψαλμ. ρμζ' 15 καὶ Παροιμ. η' 22). Προτιμᾷ ἐνταῦθα τῆς κατωτέρω προσηγορίας ὁ μονογενὴς Υἱὸς τὴν προσηγορίαν Λόγος, «ἵνα μὴ παθητὴν ὑπολάβοι τις τὴν γέννησιν...τό τε ἐξ αὐτοῦ (τοῦ Πατρὸς) τὸν Υἱὸν εἶναι δηλῶν, καὶ τὸ ἀπαθῶς» (Χρυσ.). «Ὥσπερ γὰρ ὁ λόγος γεννᾶται ἐκ τοῦ νοὸς ἀπαθῶς, οὕτως καὶ Οὗτος ἐγεννήθη ἐκ τοῦ Πατρὸς ἀπαθῶς» (Θεοφύλακτος). «Οὐχ ἁπλῶς δὲ αὐτὸν Λόγον εἴρηκεν, ἀλλὰ μετὰ τῆς τοῦ ἄρθρου προσθήκης τῶν λοιπῶν αὐτὸν καὶ ταύτη χωρίζων...ἵνα μὴ λόγον αὐτὸν ἁπλῶς νομίσῃ τις εἶναι προφορικὸν ἢ ἐνδιάθετον» (Χρυσόστ.). «Καὶ ἄλλως δὲ αὐτὸν Λόγον ἐκάλεσεν...ἵνα δείξῃ αὐτὸν συναΐδιον τῷ Πατρὶ ὄντα. Ὥσπερ γὰρ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν νοῦν ὄντα ποτὲ χωρὶς λόγου, οὕτως οὐδὲ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Θεὸν χωρὶς τοῦ Υἱοῦ» (Θεοφ.). Ὁ Ἰωάννης ἐνταῦθα δὲν δανείζεται τὸν ὅρον Λόγος ἐκ τοῦ Φίλωνος ἢ τῶν Γνωστικῶν, διότι ἡ τοῦ ὅρου τούτου ἐκδοχὴ παρὰ Φίλωνι καὶ τοῖς Γνωστικοῖς εἶνε ὅλως διάφορος τῆς ἐννοίας, τὴν ὁποίαν ὁ Ἰωάννης ἀποδίδει εἰς αὐτόν. Ἴσως ὁ Ἰωάννης προτιμᾷ τὸν ἐν χρήσει τότε ὅρον τοῦτον, ἵνα ἀποδώσῃ τὴν ὀρθὴν ἔννοιαν αὐτοῦ ἀναιρῶν ἐμμέσως τὰς περὶ αὐτοῦ πεπλανημένας ἐκδοχὰς τῶν αἱρετικῶν.

ΗΘΙΚΟΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΤΟ ΔΙΣΕΚΤΟΝ

Ἡ σημερινὴ λοιπὸν ἡμέρα εἶναι ἡ πέτρα τοῦ σκανδάλου! Ἡ 29η Φεβρουαρίου εἶναι ἡ ἡμέρα ἡ ἀποφράς! Ἡ ἡμέρα, ποὺ μολύνει ὅλον τὸ ἔτος, διότι τοῦ προσθέτει μίαν ἀκόμη μονάδα καὶ τὸ παρουσιάζει μὲ 366 ἡμέρας, δηλαδὴ δίσεκτον! ἄρα δὲ ἔτος «ἀπαίσιον», ἔτος «γρουσούζικο»!

Καὶ ὅμως αὐτά, τὰ τόσον μωρὰ καὶ ἀνόητα, εἶναι δυστυχῶς διὰ πολλοὺς ἄρθρα πίστεως. Κάτι παραπάνω. Μακάρι πολλοὶ Χριστιανοὶ νὰ ἐπίστευαν τόσον ἰσχυρῶς τὰ ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως καὶ νὰ ἐφύλατταν τόσον ἐπιμελῶς τὰς ἀληθείας τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ὅσον ἄλλοι πιστεύουν καὶ φυλάττουν τὰς προλήψεις.

Καὶ εἶναι λοιπὸν πρόληψις ὁ φόβος τοῦ δισέκτου; Βεβαιότατα. Καὶ πρόληψις εἰδωλολατρική, ἡ ὁποία συνεχίζεται κατὰ τρόπον εἰδωλολατρικὸν ἀπὸ ἀνθρώπους, ποὺ λέγονται Χριστιανοί! Διότι οἱ Ρωμαῖοι εἰδωλολάτραι τῆς προχριστιανικῆς ἐποχῆς ἐθεώρουν ὡς «ἀπαίσιον», ὡς μὴ αἴσιον, ὡς κακότυχον τὸ ἔτος τοῦ ὁποίου ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν εἶναι ἄρτιος, καὶ εἰδικῶς τὸ δίσεκτον, ποὺ μολύνεται ἀπὸ τὴν δῆθεν ἀποφράδα, τὴν δὶς ἕκτην ἐμβόλιμον ἡμέραν τοῦ Φεβρουαρίου, τὴν καθ' ἡμᾶς 29 Φεβρουαρίου. Διότι οἱ εἰδωλολάτραι, ἀγνοοῦντες τὸν ἀληθινὸν Θεόν, τὸν κυβερνῶντα τὸν κόσμον καὶ εἰδικῶς προνοοῦντα διὰ τὸν ἄνθρωπον, ζῶντες δὲ ὡς «ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ»—ὅπως λέγει περὶ αὐτῶν ὁ θεῖος Παῦλος—ἐφαντάζοντο κακοποιοὺς δυνάμεις καὶ εἰς τὸν χρόνον καὶ εἰς τὴν ὑλικὴν κτίσιν καὶ εἰς τὸν ἀέρα καὶ πανταχοῦ ἐνεδρευούσας καὶ ἑτοίμους νὰ τοὺς βλάψουν.

Ἡ πρόληψις δὲ αὐτὴ τῶν εἰδωλολατρῶν, καθὼς καὶ πλεῖσται ἄλλαι δεισιδαιμονίαι καὶ προλήψεις εἰδωλολατρικαί, διετηρήθη μέχρι σήμερον καὶ ἐφαρμόζεται ἀπὸ ἀνθρώπους, ποὺ ἔλαβαν μὲν τὸ ὄνομα τοῦ Χριστιανοῦ, δὲν ἐγνώρισαν ὅμως ἀκόμη τὸν Θεὸν ὡς σωτῆρα, ὡς στοργικὸν κυβερνήτην τῆς ζωῆς των, ὡς παντοδύναμον προστάτην κατὰ παντὸς κακοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο ὄχι μόνον κοινοὶ καὶ ἀγράμματοι ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν ἐγγραμμάτων καὶ μορφωμένων, φοβοῦνται τὴν Τρίτην—ὁλόκληρον ὑπουργικὸν Συμβούλιον δὲν δίδει τὴν Τρίτην τὸν ὅρκον τὸν πρὸς ἀνάληψιν τῆς κυβερνήσεως καθωρισμένον—ἀποφεύγουν νὰ κάμουν ὁποιανδήποτε σπουδαίαν ἐργασίαν τὴν 13ην τοῦ μηνός· τρέμουν τὸν ἀριθμὸν 13 εἰς τὰ τραπέζια, ἢ ν' ἀνάψουν τρεῖς τσιγάρο μὲ τὸ ἴδιο σπίρτο, ἢ νὰ βγοῦν τὸ πρωΐ ἀπὸ τὴν πόρτα των μὲ τὸ ἀριστερὸ πόδι. Εἰδικώτερον δὲ νὰ ἐπιχειρήσουν κατὰ τὸ δίσεκτον ἔτος κάποιο ἔργον μόνιμον, νὰ θεμελιώσουν κτίριον, νὰ ἐγκαιγιάσουν σπίτι ἢ κατάστημα, καὶ πρὸ παντὸς νὰ κάμουν γάμον!

Ὦ, ἐδῶ θριαμβεύει ἡ μωρὰ πρόληψις. Ὅσοι ἐπρόσεξαν τὴν ἀθρόαν τέλεσιν γάμων κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ λήξαντος ἔτους, εἶδαν ποίαν δύναμιν ἔχει ἡ πρόληψις εἰς τὰς ψυχὰς ἀνθρώπων ποὺ λέγονται Χριστιανοὶ καὶ ζοῦν εἰς τὸν εἰκοστὸν αἰῶνα. Ἀρκεῖ νὰ σημειωθῇ, ὅτι κατὰ τὰς εἴκοσι τελευταίας ἡμέρας τοῦ 1935 ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν ἐξέδωκε 1130 ἀδείας γάμου—ὑπερδιπλασίας τῶν ἐκδοθεισῶν κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1934—διὰ νὰ στεφανωθοῦν προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ 1936, τὸ δίσεκτον! Ἔχουν, βλέπετε, τόσην χριστιανικὴν πίστιν οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, ὥστε θεωροῦν τὴν χάριν καὶ τὴν εὐλογίαν, ποὺ μεταδίδει τὸ μυστήριον τοῦ γάμου, ἀνίκανον ν' ἀνθέξῃ εἰς τὴν ἀνύπαρκτον κακοποιὸν δύναμιν τοῦ δισέκτου! Τὸ γεγονὸς δὲ τοῦτο ἠνάγκασε τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον νὰ ἐκδώσῃ τότε εἰδικὴν ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς ἐφημερίους, διὰ νὰ ἐξηγήσουν πόσον παράλογος καὶ ἀντιχριστιανικὴ εἶναι ἡ πρόληψις αὕτη περὶ τῶν γάμων κατὰ τὸ δίσεκτον.

Οὕτω λοιπὸν παρουσιάζεται τοῦτο τὸ ἀνάποδον καὶ ἀνόητον· ὅτι μικροὶ καὶ μεγάλοι, γραμματισμένοι καὶ ἀγράμματοι, εἰς μὲν τὰς ἀληθείας τῆς χριστιανικῆς πίστεως, αἱ ὁποῖαι καὶ λογικώταται εἶναι καὶ ἀπὸ τὸν ζυγὸν τῶν φόβων ἀπαλλάσσουν, τόσον δύσκολα πιστεύουν· εἰς δὲ τὰς παραλόγους καὶ ἀνοήτους προλήψεις, μὲ τόσην εὐκολίαν ὑποτάσσονται. Φοβοῦνται τὸν ἀριθμόν, ποὺ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ λέξις ἐκφράζουσα τὸ μετρούμενον ποσόν· φοβοῦνται ὡρισμένην ἡμέραν, ἡ ὁποία δὲν διαφέρει τίποτε ἀπὸ τὰς ἄλλας ἡμέρας καὶ δὲν παύει ἀπὸ τοῦ νὰ φωτίζεται ἀπὸ τὸν ἥλιον, ὅπως καὶ αἱ ἄλλαι, νὰ κυβερνᾶται δὲ ἀπὸ τὸν ἀγαθὸν Θεόν, ὅπως καὶ αἱ ἄλλαι. Δὲν φοβοῦνται ὅμως τὴν ἁμαρτίαν, ἡ ὁποία μολύνει καὶ ἡμέρας καὶ πράγματα καὶ πρόσωπα, καὶ ἡ ὁποία δημιουργεῖ πράγματι τὴν δυστυχίαν.

Τὴν τοιαύτην μωρίαν καὶ ἀσέβειαν ἐλέγχων ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος λέγει: Πονηρὰ ἡμέρα καὶ ἀγαθὴ γίνεται ὄχι ἐξ ἰδίας φύσεως, διότι τίποτε δὲν διαφέρει ἡμέρα ἀπὸ ἄλλην ἡμέραν, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἰδικήν μας σπουδὴν ἢ ῥαθυμίαν. Ἂν ἐργασθῇς τὴν ἀρετήν, καλὴ καὶ χρήσιμος ἔγινεν ἡ ἡμέρα· ἂν ἐργασθῇς τὴν ἁμαρτίαν, πονηρὰ θὰ γίνῃ καὶ γεμάτη τιμωριῶν. Ἐκεῖνος, ποὺ πιστεύει ὅτι ὑπάρχει ἡμέρα κακὴ καὶ ἀγαθή, οὔτε κατὰ τὴν κακὴν ἡμέραν θὰ ἐπιμεληθῇ νὰ παρουσιάσῃ ἔργα ἀγαθά, διότι νομίζει ὅτι ματαίως κοπιάζει καὶ οὐδὲν ὠφελεῖ, ἕνεκα τῆς κακῆς ἡμέρας· οὔτε πάλιν κατὰ τὴν ἀγαθὴν ἡμέραν θὰ ἐργασθῇ

τὸ ἀγαθόν, διότι νομίζει ὅτι δὲν θὰ βλαβῇ εἰς τίποτε ἀπὸ τὴν ἀμέλειάν του, ἕνεκα τῆς εὐτυχοῦς ἡμέρας. Καὶ οὕτω θὰ ζῇ ἐν ἀργίᾳ καὶ πονηρίᾳ. Ἔχοντες λοιπὸν ὑπ᾿ ὄψιν τοῦτο (ἐξακολουθεῖ λέγων ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος), πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου, νὰ ἀποδιώξωμεν δὲ ἀπὸ τὸν νοῦν μας τὴν πρόληψιν ταύτην, καὶ νὰ μὴ παρατηροῦμεν ἡμέρας, οὐδὲ ταύτην μὲν νὰ μισῶμεν, ἐκείνην δὲ νὰ ἀγαπῶμεν. Διότι ὁ πονηρὸς δαίμων σκευωρεῖ τοιαύτας προλήψεις, ὄχι μόνον διὰ νὰ μᾶς ἐμβάλῃ εἰς ῥαθυμίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ διαβάλῃ τὰ δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ, καὶ οὕτω νὰ σύρῃ τὰς ψυχάς μας καὶ εἰς ῥαθυμίαν καὶ εἰς ἀσέβειαν. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἡμεῖς πρέπει νὰ περιφρονῶμεν τὰς μεθοδείας του, μὲ τὴν ἀσφαλῆ πεποίθησιν, ὅτι τίποτε δὲν εἶναι πράγματι κακόν, ἀλλὰ μόνον ἡ ἁμαρτία, καὶ τίποτε δὲν εἶναι πράγματι ἀγαθόν, ἀλλὰ μόνον ἡ ἀρετὴ καὶ τὸ νὰ ἀρέσωμεν πάντοτε εἰς τὸν Θεόν.

ΚΥΡΙΑΚΗ 8 ΜΑΡΤΙΟΥ

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

(Β' Κυρ. Νηστειῶν, Ἑβρ. α' 10—β' 3).
Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 638.

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

(Β' Κυρ. Νηστειῶν, Μάρκ. β' 1—12).
Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 108.

ΟΜΙΛΙΑ
ΕΙΣ ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

1.—Διπλῆν εὐεργεσίαν καὶ χάριν παρέχει ὁ Κύριος εἰς τὸν παραλυτικὸν τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί. Ἡ ἁμαρτία τὸν εἶχε μεταβάλει εἰς ἕνα ῥάκος ψυχικὸν καὶ σωματικόν. Τοῦ ἔφθειρε τὴν ψυχήν· τοῦ ἔφθειρε καὶ τὸ σῶμα. Καὶ νεκρὸς πλέον ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς κατὰ τὴν ψυχήν, νεκρὸς σχεδὸν καὶ κατὰ τὸ σῶμα, ὁδηγεῖται πρὸ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Ὁ Κύριος ποὺ ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον «ἁμαρτωλοὺς σῶσαι» θλίβεται, ὅταν ἀντικρύζῃ τὸ θῦμα αὐτὸ τῆς ἁμαρτίας· εὐσπλαγχνίζεται τὸν δυστυχῆ αὐτὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν θεραπεύει. Τοῦ θεραπεύει τὴν ψυχήν. Τοῦ θεραπεύει καὶ τὸ σῶμα. Πρῶτον τὴν ψυχήν. Διότι τὸ πᾶν διὰ τὸν ἄνθρωπον ἡ ψυχὴ εἶνε. Καὶ ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὁποῖον πρωτίστως πρέπει νὰ φροντίζῃ ὁ ἄνθρωπος, εἶνε ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς του. Ἄλλως τε, εἰς τὴν προκειμένην περίστασιν εἴπομεν ὅτι ἡ ἁμαρτία ἦτο ἡ αἰτία καὶ ἡ ἀφορμὴ ποὺ ἐγέννησε καὶ τὴν ἀσθένειαν τοῦ σώματος. Καὶ ὅπως οἱ ἄριστοι καὶ ἐπιδέξιοι ἰατροὶ τὸ μικρόβιον τῆς ἀσθενείας ζητοῦν πρῶτον νὰ θανατώσουν, διὰ νὰ θεραπεύσουν τὸν ἀσθενῆ, οὕτω καὶ ὁ Κύριος, ὁ ἄριστος καὶ μοναδικὸς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἰατρός, κτυπᾷ πρῶτον τὴν αἰτίαν, διὰ νὰ φύγῃ καὶ τὸ ἀποτέλεσμα. Ἀπευθύνεται λοιπὸν πρὸς τὸν παραλυτικὸν καὶ τοῦ λέγει: «Τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου». Παιδί μου, σοῦ συγχωρῶ τὰς ἁμαρτίας σου. Ποία ἀγαθότης τοῦ Κυρίου! Καὶ ποία εὐεργεσία διὰ τὸν πάσχοντα! Καὶ ἐὰν ἐδῶ μόνον περιώριζε τὴν χάριν Του ὁ Χριστός, πάλιν ἡ εὐεργεσία αὐτὴ ἦτο μεγάλη καὶ ἀνεκτίμητος. Διότι καὶ ἂν εἰς τὴν ζωὴν αὐτὴν ἐξηκολούθει ὁ παραλυτικὸς νὰ ὑποφέρῃ, τοῦ ἐξησφάλιζεν ὅμως ὁ Κύριος μακαρίαν καὶ εὐδαίμονα τὴν αἰώνιον ζωήν. Ἀλλ᾿ εἶνε ὠκεανὸς ἀπέραντος ἡ θεία εὐσπλαγχνία. Καὶ ἰδοὺ ὁ Κύριος προσθέτει χάριν εἰς τὰς χάριτάς Του. Ἀφ᾿ ἑνὸς θέλει νὰ ἀποδείξῃ εἰς τοὺς μοχθηροὺς καὶ ἀλαζόνας Γραμματεῖς ποὺ εὑρίσκοντο ἐκεῖ καὶ ἐσκέπτοντο πονηρὰ ἐναντίον του, ὅτι ἔχει τὴν δύναμιν ὡς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ νὰ συγχωρῇ ἁμαρτίας. Ἀφ᾿ ἑτέρου ζητεῖ νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἔργον τῆς ἀγαθότητός Του εἰς τὸ ναυάγιον ἐκεῖνο τῆς ζωῆς καὶ νὰ ἐλευθερώσῃ αὐτὸν καὶ ἀπὸ τὰς θλίψεις τοῦ προσκαίρου τούτου βίου. Λέγει λοιπὸν πρὸς αὐτόν. «Σοὶ λέγω, ἔγειραι καὶ ἆρον τὸν κράββατόν σου· καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου». Οὕτως δὲ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ἐθαυματούργησε. Καὶ ὁ παραλυτικὸς «ἠγέρθη εὐθέως, καὶ ἄρας τὸν κράββατον ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων»! Ἰδοὺ εὐεργεσία πλήρης. Ἰδοὺ φιλανθρωπία πραγματική.

Διότι δὲν εἶνε φιλανθρωπία τὸ νὰ φροντίζωμεν ἁπλῶς καὶ μόνον διὰ τὰς σωματικὰς καὶ ὑλικὰς τοῦ πλησίον ἀνάγκας. Ὁ ἄνθρωπος κυρίως εἶνε ψυχή, ψυχὴ ἀθάνατος καὶ αἰωνία, ἡ ὁποία ἀξίζει πολὺ περισσότερον ἀπὸ τὸ σῶμα. Ἀγαπᾷς λοιπὸν τὸν πλησίον σου, χριστιανέ μου; Θέλεις τὸ καλόν του; Ἐπιθυμεῖς τὴν εὐτυχίαν του; Σπεῦσε πλησίον του, ὅταν εὑρίσκεται ἐν θλίψει. Βοήθησε τὴν πτωχείαν του. Δεῖξε ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ὑγείαν του. Προστάτευσέ τον ἀπὸ τὰς ἐπιβουλὰς τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων. Εἰς ὅλον αὐτὸ τὸ ἐνδιαφέρον σου ὅμως μὴ λησμονήσῃς τὴν πολύτιμον ψυχήν του. Ἴσως τὰ βάσανά του νὰ προέρχωνται ἀπὸ ὡρισμένην ἁμαρτίαν. Πιθανὸν ἡ ἀρρώστεια του νὰ εἶνε ὁ θλιβερὸς καρπὸς κάποιας, μακρυνῆς ἔστω, παρεκτροπῆς του. Ἄνθρωποι εἴμεθα καὶ εὔκολα ἁμαρτάνομεν. Ἂν τὸν πονῇς πραγματικῶς, φρόντισε καὶ διὰ τὴν ψυχήν του. Κάμε ἔργον γνησίας καὶ πλήρους φιλανθρωπίας. Ὁ Κύριος ἐθεράπευσε πρῶτον τὴν ψυχὴν τοῦ παραλυτικοῦ. Παράστησε, λοιπόν, καὶ σὺ εἰς τὸν φίλον σου ποὺ πάσχει τὸ ὀλέθριον ἔργον τῆς ἁμαρτίας. Ὁμίλησε διὰ τὴν ἀγαθότητα καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Παρακίνησέ τον εἰς μετάνοιαν καὶ ἐπιστροφήν. Πρὸ πάντων τόνισε τὴν μεγάλην ἀξίαν ποὺ ἔχει ἡ πρὸς τὸν Θεὸν πίστις. Διότι αὐτὴ εἶνε ἡ θαυματουργὸς δύναμις, ποὺ φέρει τὰς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον.

2.—Πράγματι! Εἰς τὴν διπλῆν θεραπείαν τοῦ σημερινοῦ παραλυτικοῦ ἡ πίστις ἔπαιξε τὸν σπουδαιότερον ρόλον. Ὁ Κύριος ἐχορήγησε τὴν ψυχικὴν καὶ σωματικὴν ὑγείαν «ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν», καθὼς λέγει ὁ ἱερὸς Εὐαγγελιστής. Ἔλαμψεν ἡ πίστις τοῦ παραλυτικοῦ. Ἔλαμψεν ὅμως καὶ ἡ πίστις τῶν ἀνθρώπων ποὺ τὸν ἔφεραν. Μία πίστις θερμή, μία πίστις ζωντανή, μία πίστις ἰσχυρὰ καὶ ἀκλόνητος. Δὲν βλέπετε τί κάμνουν διὰ νὰ πλησιάσουν τὸν Χριστόν; Βλέπουν ὅτι εἶνε ἀδύνατον νὰ ἔμβουν διὰ τῆς θύρας εἰς τὸ σπίτι ὅπου ἔμενεν ὁ Κύριος, διότι ὁ ὄχλος ἔφρασσε τὴν εἴσοδον. Παρακαλοῦν, καθικετεύουν. Κανεὶς ὅμως δὲν ἀποφασίζει νὰ παραμερίσῃ, διὰ νὰ περάσουν ἐκεῖνοι. Παρὰ ταῦτα, δὲν

ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ Η "ΖΩΗ"

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ
ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΝΑΓ. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ
ΔΗΜ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ .... ΔΡΑΧ. 20
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΣΕΛ. 4 ἢ ΔΟΛ. 1
Ἐπιστολαὶ καὶ συνδρομαὶ πρὸς κ. ΙΩΑΝ. Κ. ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΝ Ἱπποκράτους 189

Ἱδρυτής: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΣ († 1929)
Συντάκτης: Ἀρχιμ. ΔΙΟΝ. ΦΑΡΑΖΟΥΛΗΣ († 1920)

ἀπογοητεύονται, δὲν ὀπισθοχωροῦν. Ἀνέρχονται εἰς τὴν στέγην, ἀφαιροῦν τὰ κεραμίδια, χαλοῦν τὴν σκεπὴν τοῦ σπιτιοῦ καὶ κατεβάζουν τὸν παραλυτικὸν ἐμπρὸς εἰς τὰ πόδια τοῦ Κυρίου. Ἔργον δύσκολον, τολμηρόν, κοπιῶδες, πολὺ ἐπικίνδυνον. Καὶ ὅμως τὸ ἐκτελοῦν. Διατί; Διότι πιστεύουν ὅτι θὰ λάβουν. Ἔχουν ἀπόλυτον πεποίθησιν εἰς τὴν θαυματουργὸν δύναμιν καὶ ἀγαθότητα τοῦ Κυρίου. Αὐτὴ ἡ πίστις τοὺς ἔφερεν ἐδῶ. Καὶ αὐτὴ ἡ πίστις τοὺς ἐφώτισε, τοὺς ἐνέπνευσε τὸ σχέδιον αὐτό, τοὺς ἔδωκε δύναμιν καὶ θάρρος νὰ ἐνεργήσουν κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ νὰ ἐπιτύχουν. Πόσον ἀναγκαία, πόσον ἀπαραίτητος καὶ πόσον σωτήριος δύναμις εἶνε ἡ πίστις!

Ἀλλὰ μήπως πολλάκις δὲν εὑρισκόμεθα καὶ ἡμεῖς μέσα εἰς τὸ καμίνι τῶν θλίψεων καὶ τῶν βασάνων; Μᾶς πιέζει ἡ φτώχεια. Μᾶς βασανίζει ἡ ἀρρώστεια. Μᾶς θλίβει ὁ θάνατος προσφιλῶν προσώπων. Μᾶς τυραννοῦν τὰ ὀλέθρια καὶ μυσαρὰ πάθη τῆς ἁμαρτίας. Καὶ διψῶμεν παρηγορίαν. Καὶ θέλομεν ἀνακούφισιν. Καὶ ζητοῦμεν σωτηρίαν καὶ ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὰς δεινὰς τοῦ βίου μας περιστάσεις. Ποῖος θὰ μᾶς προστατεύσῃ; Ποῖος θὰ μᾶς παρηγορήσῃ; Ποῖος θὰ μᾶς ἐμπνεύσῃ ἐλπίδα καὶ θάρρος εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου; Ποῖος θὰ μᾶς δώσῃ δύναμιν καὶ καρτερίαν διὰ νὰ ἀντιπαλαίσωμεν πρὸς τὰς τρικυμίας τῆς ζωῆς; Καὶ ποῖος θὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τὸν εὔδιον καὶ ἀσφαλῆ λιμένα τῆς σωτηρίας; Ποῖος ἄλλος, παρὰ ἡ πίστις, ἡ ἀκράδαντος πεποίθησις εἰς τὴν δύναμιν καὶ τὸ ἔλεος τοῦ παναγάθου Θεοῦ; Αὐτὴ μᾶς φέρει πλησίον τοῦ Σωτῆρος, ὁ ὁποῖος «θεραπεύει πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν». Αὐτὴ μᾶς ὁδηγεῖ εἰς τὴν προσευχήν, ποὺ εἶνε τὸ κλειδὶ τῆς θείας εὐσπλαγχνίας. Αὐτή, τέλος, καταβιβάζει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν χάριν καὶ εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ, ποὺ δίδει τὴν ὑγείαν εἰς τὸ σῶμα, τὴν παρηγορίαν εἰς τὴν καρδίαν, τὴν σωτηρίαν εἰς τὴν ψυχήν.

ΟΜΙΛΙΑΙ

Ο ΟΙΚΟΣ ΤΟΥ ΠΕΝΘΟΥΣ ΚΑΙ Ο ΟΙΚΟΣ ΤΗΣ ΧΑΡΑΣ(*)

«Ἀγαθὸν πορευθῆναι εἰς οἶκον πένθους ἢ ὅτι πορευθῆναι εἰς οἶκον πότου» (Ἐκκλ. 7, 3).

Εἶνε προτιμότερον λοιπὸν νὰ πηγαίνωμεν εἰς οἶκον πένθους, πρῶτον ἀπὸ ὅλα διότι «τοῦτο τέλος παντὸς ἀνθρώπου». Δηλαδὴ ἀσφαλῶς θὰ ἀποθάνωμεν, δὲν ὑπάρχει μέσον νὰ ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ τὸν θάνατον. Καὶ ἑπομένως καθένας μας καὶ θὰ εὑρεθῇ εἰς τὸν οἶκον τοῦ πένθους καὶ θὰ ἀποθάνῃ. Εἶνε λοιπὸν ὠφέλιμον, εἶνε σοφὸν πρᾶγμα νὰ ὁμιλῶμεν διὰ τὰς τελευταίας μας ὥρας. Ἠκούσαμεν δι᾽ ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος εἶχεν ἕνα σκελετὸν εἰς τὸ δωμάτιόν του· αὐτὸς θὰ ἦτο σοφός, ἐὰν τὸν μετεχειρίζετο σοφῶς. Γνωρίζομεν ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι εἰς κάθε ἑορτὴν εἶχαν καὶ ἕνα σκελετὸν εἰς τὸ τέλος τοῦ φαγητοῦ· καὶ αὐτοὶ θὰ ἦσαν σοφοί, ἐὰν ἐσκέπτοντο ὀρθῶς περὶ αὐτοῦ. Εἶνε μεγάλη σοφία νὰ κάμωμεν τὸν θάνατον καθημερινήν μας μελέτην. Οἱ ἵπποι, τοὺς ὁποίους χρησιμοποιοῦν εἰς τὸν πόλεμον, εἶνε πολὺ φοβισμένοι εἰς τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τὸν καπνὸν καὶ τὸν θόρυβον· ἀλλὰ διὰ τοῦτο πρῶτα πέρνουν τοὺς ἵππους αὐτοὺς εἰς τοὺς στρατῶνας καὶ πυροβολοῦν μπροστά των μὲ μπαρούτι, μέχρις ὅτου συνειθίσουν τόσον ὥστε νὰ πηγαίνουν ἄφοβα εἰς τὴν μάχην. Αὐτὸ ἔπρεπε νὰ κάμνωμεν καὶ ἡμεῖς συχνὰ μὲ τὸν θάνατον· νὰ τὸν κάμωμεν συνειθισμένον πρᾶγμα, νὰ ὁμιλοῦμεν περὶ αὐτοῦ καθ᾽ ἑκάστην. Ἀλλὰ πῶς ἠμποροῦμεν νὰ τὸ κάμωμεν καλύτερα, παρὰ ἐὰν πηγαίνωμεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πένθους, ὅπου οἱ φίλοι μας εὑρίσκονται νεκροί;

Δεύτερον, ὁ Σοφὸς λέγει ὅτι «ἀγαθὸν πορευθῆναι εἰς οἶκον πένθους ἢ ὅτι πορευθῆναι εἰς οἶκον πότου», διότι «τοῦτο τέλος παντὸς ἀνθρώπου, καὶ ὁ ζῶν δώσει ἀγαθὸν εἰς καρδίαν αὐτοῦ». Ἐὰν πηγαίνετε εἰς τὸν «οἶκον τοῦ πότου», δὲν θὰ μείνῃ τίποτε εἰς τὴν καρδίαν. Ὅλα εἶναι ἀφρός, εἶνε ἐλαφρότερα τῆς ματαιότητος· εἶνε σαπουνόφουσκα, ἔγγισέ την καὶ χάνεται. Ἀλλ᾽ εἰς τὸν «οἶκον τοῦ πένθους» ὑπάρχει κάτι ποὺ μένει, ποὺ ἀντέχει καὶ διατηρεῖται. Εἰς τὸ σκότος φαίνεται νὰ ὑπάρχῃ κάτι τὸ σταθερὸν παρὰ εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Αἰσθάνομαι ὅτι, ὅταν πηγαίνω εἰς τὸν «οἶκον τοῦ πένθους», κάτι πέρνω μαζῇ μου καὶ κάτι μένει εἰς τὴν καρδίαν μου. Ὅταν ὅμως πηγαίνω εἰς τὸν «οἶκον τῆς χαρᾶς», τίποτε δὲν θίγει τὴν καρδίαν μου. Φορῶ ἔνδυμα καὶ ὅ,τι ἄλλο εἶνε κατάλληλον διὰ τὴν περίστασιν αὐτήν, καὶ τὸ πᾶν τελειώνει ἐδῶ. Τίποτε δὲν ἐπῆρα, τὸ ὁποῖον νὰ μείνῃ εἰς τὴν καρδίαν μου.

Τρίτον, ὁ Σοφὸς λέγει ὅτι «ἐν κακίᾳ προσώπου ἀγαθυνθήσεται καρδία». Εἶνε θετικῶς ὠφέλιμον δι᾽ ἡμᾶς νὰ εἴμεθα «ἐν κακίᾳ», δηλαδὴ ἐν θλίψει. Ὅταν κόπτωνται τὰ σχοινιὰ ποὺ δένουν τὴν καρδίαν εἰς τὴν γῆν, τότε ἠμποροῦμεν νὰ πετάξωμεν ὑψηλά. Εἴμεθα ἁλυσοδεμένοι εἰς τὴν γῆν· ἀλλ᾽ εἰς τοὺς τεθλιμμένους ὀφθαλμοὺς ὑπάρχει νερό, τὸ ὁποῖον ὡς ἄλλο «ἄκουα-φόρτε» εἰμπορεῖ νὰ φάγῃ τελείως τὸν σίδηρον καὶ νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὰς ἁλύσεις. Ἡ καρδία γίνεται καλυτέρα μὲ τὴν λύπην, διότι ἐλευθερώνεται περισσότερον ἀπὸ τὴν γῆν. Γίνεται καλυτέρα μὲ τὴν λύπην, διότι γίνεται περισσότερον εὐαίσθητος καὶ περισσότερον τῆς ἐντυπώνονται τὰ διδάγματα ἐκ τῶν λόγων τοῦ Θεοῦ. Εἰς τὸν καιρὸν τῆς χαρᾶς ἠμπορεῖ νὰ κλείσωμεν τὰ αὐτιά μας εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ· ἀλλ᾽ εἰς «τὸν οἶκον τοῦ πένθους» ἠμπορεῖ νὰ ἀκούωμεν κάθε ψιθυρισμόν Του. Διότι ἐκεῖ ὁ θόρυβος τῶν ᾀσμάτων παρασύρει τὴν ἀσθενῶς εἰσέτι ἀκουομένην φωνὴν τοῦ Θεοῦ· ἀλλ᾽ εἰς «τὸν οἶκον τοῦ πένθους» ἠμπορεῖτε νὰ ἀκούσετε κάθε πάτημα, ἀκόμη καὶ τὴν πνοὴν τοῦ ἀνέμου—τὸ κτύπημα ἐκεῖνο τοῦ ὡρολογίου ποὺ μᾶς λέγει: τώρα, τώρα, τώρα! «Ἐν κακίᾳ (δηλ. ἐν θλίψει) προσώπου ἀγαθυνθήσεται καρδία».

(*) Τοῦ διασήμου ἱεροκήρυκος τοῦ 19ου αἰῶνος C. H. Spurgeon, κατὰ διασκευὴν ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΖΩΗΣ„

ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

Ὑπὸ ἀρχιμ. **Σεραφεὶμ Γ. Παπακώστα.**

Τὰ θαύματα τοῦ Κυρίου, τὰ ὁποῖα μαρτυροῦν τὴν θεότητά Του καὶ διαφωτίζουν πλεῖστα σημεῖα τῆς ἐπιγείου ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου Του, κατατάσσονται μεθοδικῶς καὶ ἀναλύονται μὲ γλῶσσαν ἁπλῆν καὶ εὐχάριστον, διὰ νὰ στηριχθῇ ἐπ᾽ αὐτῶν ἠθικὴ διδασκαλία πλουσιωτάτη καὶ νὰ ἐξαχθῶσι διδάγματα καὶ κανόνες συμπεριφορᾶς χριστιανικῆς. Μελέτημα ὠφελιμώτατον διὰ πᾶσαν τάξιν καὶ ἡλικίαν.

Τύπωσις καλλιτεχνικὴ ἐπὶ χάρτου ἐκλεκτοῦ. Σελίδες πυκναὶ 525. Τιμᾶται ἄδετον δρ. 40, πανόδετον δρ. 60, μὲ δέρμα δρ. 80. Προστίθενται ταχυδρομικὰ διὰ τὰ ἄδετα δρ. 14, διὰ τὰ πανόδετα δρ. 18, διὰ τὰ δερμάτινα δρ. 19. Διὰ τὸ ἐξωτερικὸν τὰ ταχ/κὰ εἶνε σχεδὸν τριπλάσια. Παραγγελίαι μετὰ τῆς ἀξίας καὶ τῶν ταχ/κῶν ἀποστέλλονται πρὸς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ζωῆς», Ἱπποκράτους 3, Ἀθήνας.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

ΟΙ ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΟΝΤΩΝ

Κατὰ τὴν ἐπίσημον στέψιν τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Γεωργίου τοῦ Γ', οἱ δύο αὐτῆς ἀρχιεπίσκοποι εἰς τὴν ὡρισμένην ὥραν ἐπλησίασαν τὸν θρόνον τοῦ βασιλέως διὰ νὰ τοῦ μεταδώσουν τὴν θείαν Κοινωνίαν. Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς ἔσπευσε νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι δὲν θὰ τοῦ ἦτο δυνατὸν νὰ μεταλάβῃ τῆς θείας Εὐχαριστίας μὲ τὸ στέμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς· διότι, εἶπεν, «ὅταν προσέρχωμαι ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως τῶν βασιλευόντων, αἰσθάνομαι ὅτι δὲν εἶμαι τίποτε περισσότερον ἀπὸ ἕνα ταπεινὸν Χριστιανόν». Οἱ δύο ἐπίσκοποι ἀπήντησαν, ὅτι ἡ πρᾶξις αὕτη τοῦ βασιλέως δὲν εἶχε προηγούμενον, ἐν τούτοις θὰ συμμορφωθοῦν. Ἀμέσως ὁ βασιλεὺς κατεβίβασε τὸ στέμμα ἀπὸ τὴν κεφαλήν του, τὸ ἔθεσε κατὰ μέρος, καὶ προσῆλθεν εἰς τὸ Μυστήριον.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι αἱ στιγμαὶ τοῦ βίου μας, κατὰ τὰς ὁποίας θὰ ἔπρεπε νὰ καταβιβάζωμεν τὸν ἑαυτόν μας εἰς τὴν πλέον βαθυτέραν ταπείνωσιν, εἶνε αἱ στιγμαὶ τῆς θείας Κοινωνίας. Κατ' αὐτὰς πρόκειται νὰ ὑποδεχθῶμεν τὸν Θεὸν τὸν ὕψιστον, ἐνώπιον τοῦ Ὁποίου ἄγγελοι καὶ ἀρχάγγελοι παρίστανται μὲ φόβον καὶ εὐλάβειαν. Πρόκειται ἡ ἀνέκφραστος Μεγαλειότης νὰ συναντηθῇ μὲ τὴν δυσπερίγραπτον σμικρότητά μας. Καὶ ὅμως, τόση ἀναισθησία παρατηρεῖται καὶ κατ' αὐτὴν τὴν στιγμήν, ὥστε πολλοὶ ζητοῦν νὰ προτιμηθοῦν, νὰ ἐπιδειχθοῦν, νὰ σπρώξουν, νὰ κακομιλήσουν, νὰ δείξουν τὴν πλέον ἀγενῆ καὶ ἀντιχριστιανικὴν συμπεριφοράν!

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΩΝ ΔΙΩΓΜΩΝ

ΤΟ ΣΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Εἰς τὸ παρουσιαστικόν του ὁλόκληρον ἔβλεπε κανεὶς μίαν σκανδαλώδη ὕπαρξιν. Τὸ πρόσωπόν του ἦταν πρισμένο καὶ φουσκωμένο, ἡ κάτω σιαγὼν ἐκρέματο πρὸς τὰ κάτω, τὸ δὲ πηγοῦνι ἐσχημάτιζε πτυχάς· τὰ μαυροκόκκινα μαλλιά του ἦσαν προσεκτικὰ κατσαρωμένα καὶ κατέληγαν εἰς σκληρούς, τεχνητοὺς βοστρύχους. Ἦταν πλουσίως ἀλλὰ θηλυπρεπῶς ἐνδεδυμένος, ὁσάκις δὲ ἐκινεῖτο, ἐλάμβανε τὸ ὕφος τοῦ παγωνιοῦ. Τοιοῦτος ἦταν ὁ ἄνθρωπος ποὺ κατετρόμαζεν ὁλόκληρον τὴν Ρώμην καὶ τὴν εἶχε καταντήσει εἰς σημεῖον τόσης ἠθικῆς καταπτώσεως, ὅμοια τῆς ὁποίας δὲν συναντᾶται εἰς τὴν ἱστορίαν ὅλου τοῦ πολιτισμένου κόσμου.

—Τί ὑπέροχο ποὺ εἶναι αὐτὸ τὸ κομμάτι τῆς μουσικῆς, εἶπεν ἡ Ποππαία, προσπαθοῦσα ν' ἀποσπάσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ Μάρκου. Πῶς σοῦ φαίνεται!

—Γοητευτικό, κυρία· τόσον γοητευτικό, ὥστε δὲν ἀξίζει νὰ συνοδεύῃ τόσον χυδαίαν σκηνήν.

—Σούτ, σούτ, ἀνόητε! ἐψιθύρισεν ἡ Ποππαία, προσπαθοῦσα νὰ μὴ ἀκουσθῇ. Νὰ εἶσαι πειὸ ἐπιφυλακτικός. Ἐὰν ὁ Νέρων ἤκουε τὰ λόγια σου, ἢ ἔβλεπε τὸ βλέμμα ποὺ τὰ συνώδευσε, θὰ ἐπηκολούθει ἡ σκηνὴ τῆς θανατώσεώς σου, ποὺ θὰ ἦταν ἀρκετὰ ἐπίσημος. Δὲν εἰξεύρεις, ὅτι ὁ Καῖσαρ δὲν ἀνέχεται συνοφρυώσεις, ὅταν αὐτὸς ἀρέσκεται νὰ μειδιᾷ!

—Δὲν εἶμαι ἠθοποιὸς σὰν τὸν Καίσαρα· ἀπήντησεν ὁ Μᾶρκος. Ἐκεῖνο ποὺ αἰσθάνομαι στὴν καρδιά, αὐτὸ δεικνύω καὶ στὸ πρόσωπο.

—Αἴ, τί εἶπες; ἀπήντησεν ὁ Νέρων, ὁ ὁποῖος εἶχε μισοακούσει τὰ λόγια τοῦ Μάρκου. Δὲν εἶσαι ἠθοποιός; Ἄ, ὄχι! Ἐ γ ὼ εἶμαι. Ὅλη ἡ Νεάπολις ἐζήτησε θέσεις γιὰ νὰ μὲ ἴδῃ καὶ τόσον ἀσφυκτικῶς γεμᾶτο ἦτο τὸ θέατρον, ὥστε ἐσείσθη ἐκ θεμελίων· ὅταν δὲ τὸ ἀπειροπληθὲς ἀκροατήριον ἀπεχώρησε, κατεκρημνίσθη καὶ ἔγινεν ἐρείπια. Τὰ ἤκουσες αὐτά, αἴ Μᾶρκε;

—Μάλιστα, Καῖσαρ, πολλάκις, εἶπε ξηρῶς ὁ Μᾶρκος. Καὶ πράγματι τὰ εἶχεν ἀκούσει πλειστάκις, διότι ὁ Νέρων ποτὲ δὲν ἐκουράζετο νὰ καυχᾶται διὰ τὰς θεατρικάς του παραστάσεις καὶ τοὺς θριάμβους του, τὰ ὁποῖα ἠγόραζεν, ἢ διὰ τῆς τρομοκρατίας ἔπειθε τὸν λαὸν νὰ τὰ ἀποδίδῃ εἰς αὐτόν.

—Ἄχ, γρήγορα θὰ μὲ ἴδῃς εἰς τὴν σκηνήν. Θὰ κάνω τὴν Ρώμην νὰ καταλάβῃ, τί καλλιτέχνης εἶμαι. Ἄχ! Κύτταξε ἐκεῖ, Ποππαία μου, εἶπεν ὁ Νέρων δεικνύων μίαν ἀπὸ τὰς σκηνάς, ἐκ τῆς ὁποίας ἕνας ὅμιλος κυριῶν ὕψωνε ποτήρια μὲ κόκκινο κρασί, μοῦ κάνουν νεῦμα νὰ τὰς πλησιάσω. Θέλω νὰ πάω ἐκεῖ. Διάταξε τοὺς κωπηλάτας νὰ μὲ διευθύνουν κοντά τους, Τιγγελιανέ μου.

Τοῦτο ἀμέσως ἐξετελέσθη καὶ ὁ Νέρων ἐγκατεστάθη καὶ ἐξηπλώθη εἰς τὴν σκηνήν, ὅπου αἱ γυναῖκες ἐγονάτισαν ἐμπρός του καὶ τοῦ προσέφεραν τὰ καλύτερα κρασιὰ εἰς λεπτῶς ἐπεξεργασμένα χρυσᾶ ποτήρια.

Ὁ Μᾶρκος εὗρεν εὐκαιρίαν ἐκ τῆς στιγμιαίας ἀπουσίας τοῦ Νέρωνος νὰ παρακαλέσῃ τὴν Ποππαίαν νὰ συγχωρήσῃ τὴν ἀναχώρησίν του. Ἐὰν ἡ ἀποχώρησίς του ἐγίνετο ἀντιληπτή, τῆς εἶπε νὰ ἐξηγήσῃ εἰς τὸν Καίσαρα, ὅτι κάποιο σοβαρὸ καὶ σπουδαῖον καθῆκον εἶχε διαφύγει τὴν μνήμην του καὶ εἶχε φύγει διὰ νὰ τὸ ἐκτελέσῃ. Ἡ Ποππαία, σκεπτομένη, ὅτι, δύο κακῶν προκειμένων, ἡ ἀπουσία του θὰ ἦτο τὸ μικρότερον, συνήνεσε, καὶ ἔτσι ὁ Μᾶρκος ἀπεμακρύνθη βιαστικὰ ἀπὸ μίαν σκηνὴν ποὺ ἀηδίαζε καὶ ἀπηχθάνετο.

Ἐὰν ἡ ἀκολασία ἦτο μεγάλη κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας, ὅταν ἦλθεν ἡ νύκτα κατήντησεν ἀνυπόφορος. Ὁ Καῖσαρ ἐξεδόθη εἰς ἀκατονομάστους σκηνάς. Τίποτε δὲν ἦταν πολὺ ἐξευτελιστικὸ γι' αὐτὸν καὶ τὴν νύκτα ἐκείνην δὲν παρελείφθη τίποτε ἀπὸ ὅσα ἱκανοποιοῦν τὰς ταπεινὰς ὀρέξεις του. Ἐνόμιζε κανεὶς ὅτι ἡ κόλασις εἶχεν ἀδειάσει ὅλην τὴν βρωμερότητά της καὶ τὸν μολυσμόν της ἐπὶ τῆς ἀπαισίας ἐκείνης ρωμαϊκῆς ἑορτῆς.

Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ τόπου, ὅπου ἐλάμβανον χώραν αἱ σκηναὶ αὐταί, ἕνας μικρὸς ὅμιλος Χριστιανῶν, ὑπὸ τὸν Φάβιον, κλεισμένος μέσα σὲ μιὰ ἀχρηστευμένη ἀποθήκη, ηὔχετο ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν του καὶ ἐδοξολόγει τὸν Διδάσκαλον. Ἀληθῶς. Μιὰ νέα δύναμις καὶ ὤθησις πρὸς τὸ καλὸν ἐχρειάζετο εἰς ἕνα τοιοῦτον κόσμον. Καὶ ἡ δύναμις αὐτὴ εἶχεν ἔλθει μὲ τὴν θείαν διδασκαλίαν τοῦ ταπεινοῦ Ναζωραίου καὶ τῶν πιστῶν μαθητῶν καὶ ἀκολούθων Του.

ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Ἐκκλησία καὶ ἐγκληματικότης.

Ἡ στυγερὰ πατροκτονία, ἡ ὁποία ἔγινεν εἰς ἕνα χωριὸ τῆς Ἀττικῆς, ἔδωκε πάλιν τὴν ἀφορμὴν εἰς τὸν Τύπον νὰ ἐκφράσῃ ἀνησυχίας, διότι «κατὰ τοὺς τελευταίους καιροὺς σημειοῦνται εἰς τὴν χώραν μας ἐγκλήματα πραγματικῶς ἀποτρόπαια». Ἀλλὰ συγχρόνως ἐφημερίδες τινές, κατὰ τὴν μέθοδον τὴν τόσον γνωστὴν καὶ εὔκολον, τοῦ νὰ μεταβιβάζῃ καθένας εἰς τὸν ἄλλον τὰς εὐθύνας καὶ νὰ ζητῇ μόνον ἀπὸ τὸν ἄλλον καὶ ὄχι ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του τοιαύτας, ἢ ὑπαινίσσονται τὴν εὐθύνην τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν αὔξουσαν ἐγκληματικότητα, ἢ ζητοῦν ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἄρσιν τῶν αἰτίων.

Βεβαίως οὔτε ἡ Ἐκκλησία, οὔτε ἄλλος ὀρθῶς κρίνων θὰ ἀμφισβητήσῃ ὅτι ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἔργον αὐτῆς καθημερινὸν εἶναι ἡ ἄοκνος φροντὶς διὰ τὴν ἠθικοποίησιν τῶν Χριστιανῶν καὶ τὴν ἐξυγίανσιν τῶν ἠθῶν τῆς κοινωνίας. Οὔτε δυνάμεθα, δυστυχῶς, νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι ὁ Κλῆρος τῆς Ἐκκλησίας ἐκπληρώνει σήμερον τὸ ὅλον καθῆκόν του εἰς τὴν τοιαύτην ἀποστολήν. Ἀλλὰ φρονοῦμεν, ὅτι δὲν ἐξυγιαίνονται τὰ ἤθη καὶ δὲν προλαμβάνονται τὰ ἐγκλήματα, ὅταν ὅλοι οἱ ἄλλοι παράγοντες τῆς κοινωνίας φροντίζουν ἐπιμελῶς νὰ χαλάσουν ὅ,τι ἡ Ἐκκλησία οἰκοδομεῖ. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ Ἐκκλησία θὰ ἀγωνίζεται νὰ διασώσῃ μόνον τὰ ζωντανὰ μέλη της ἀπὸ τὴν σῆψιν, ποὺ διαδίδουν οἱ ἄλλοι εἰς τὴν κοινωνίαν.

Εἶναι δὲ γνωστὸν μὲ πόσην φθαρτικὴν δύναμιν ἐργάζεται καὶ ὁ πολιτικὸς Τύπος μὲ τὰ ἀναγνώσματά του· καὶ ἡ ἀχαλίνωτος ρυπαρογραφία τῶν ποικίλων περιοδικῶν καὶ μυθιστορημάτων καὶ ἐντύπων· καὶ τὰ θεάματα μὲ τὴν συστηματικὴν καὶ βαθέως ἐντυπωτικὴν διδασκαλίαν τῶν ἐγκλημάτων καὶ τῆς αἰσχρότητος· καὶ ἡ ἄλλη σοβαροφανὴς καὶ μὲ ἀξιώσεις προβάλλουσα φιλολογία· καὶ ἡ δικαιοσύνη τοῦ Κράτους μὲ τὰ ἀμνηστεύοντα πολλάκις τοὺς ἐγκληματίας ὁρκωτὰ δικαστήριά του· καὶ ἄλλαι ἁρμόδιαι κρατικαὶ ὑπηρεσίαι, ποὺ ἀνέχονται ἢ ἀδιαφοροῦν διὰ τὴν συστηματικὴν καλλιέργειαν τοῦ ἐγκλήματος· ἀλλ' ἀκόμη καὶ τὸ ἄνωθεν, ἐκ τῶν πολιτικῶν καὶ κατεχόντων ἀνώτερα ἀξιώματα, παράδειγμα. Ὅταν λοιπὸν πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς παράγοντας ἐναμίλλως συνεργάζωνται εἰς τὴν αὔξουσαν φθοράν, πῶς θὰ διορθώσῃ τὴν ὅλην κατάστασιν τῆς κοινωνίας ἡ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία χρησιμοποιεῖ μόνον τὴν πειθὼ καὶ ἀπευθύνεται μόνον πρὸς τὴν ἐλευθέραν θέλησιν τοῦ ἀνθρώπου;

Τὸ χαρτὶ καὶ τὰ γραφόμενα.

Εἰδικώτερον ὅσον ἀφορᾷ τὴν σημερινὴν διάδοσιν τοῦ ἐντύπου—ἀπὸ τῆς ἐφημερίδος καὶ τῶν περιοδικῶν καὶ τῶν ποικίλων φυλλαδίων, ποὺ ἀναγινώσκονται ἀπὸ πᾶσαν τάξιν καὶ ἡλικίαν, μέχρι τῶν βιβλίων, παραγωγῆς ἐγχωρίου καὶ ξένης—ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπίδρασιν αὐτοῦ, ἐὰν ἔζη σήμερον ὁ σοφὸς Σωκράτης θὰ μετερρύθμιζε μίαν σοφὴν ἀπάντησίν του. Ἠρωτήθη, «διατί οὐ συγγράφει» αὐτὸς ὁ «ἀνδρῶν ἁπάντων σοφώτατος», καὶ δὴ εἰς τὴν ἐποχήν του, κατὰ τὴν ὁποίαν τόσοι συνέγραφον καὶ τόσα ὁμολογουμένως σπουδαῖα ἔργα εἰς τοὺς κλάδους τῆς φιλοσοφίας, τῆς ποιήσεως, τῶν τεχνῶν εἶδαν τὸ φῶς. Καὶ ἐκεῖνος ἀπήντησεν: «Ὅτι ὁρῶ τὰ χαρτία πολὺ τῶν γραφησομένων τιμιώτερα». Σήμερον λοιπὸν θὰ ἔλεγεν: «Ὅτι φοβοῦμαι μήπως τὰ χαρτία αἰσχύνωνται ἐκ τῶν γραφησομένων».

Διότι σήμερον εἶναι μὲν τὸ χαρτὶ ἀσυγκρίτως εὐθηνότερον καὶ εὐπροσιτώτερον ἀπὸ τὰς μεμβράνας καὶ τοὺς παπύρους καὶ τὴν ἄλλην ἀκριβὴν καὶ δυσεύρετον τότε γραφικὴν ὕλην, ἀλλ' ὅσα γράφονται καὶ τυπώνονται σήμερον εἰς τὸ χαρτὶ εἶναι συνηθέστατα τοιαύτης ποιότητος, ὥστε ὄχι μόνον καὶ τὸ εὐθηνότερον χαρτὶ εἶναι τιμιώτερον τῶν γραφομένων, ἀλλὰ ἂν τὸ χαρτὶ εἶχεν αἴσθησιν καὶ λογικήν, θὰ ἐθεώρει μεγάλην κατάπτωσιν καὶ ἀτιμίαν τὸ ὅτι χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν ἐκτύπωσιν καὶ διάδοσιν τοιούτων ἰδεῶν καὶ γνώσεων καὶ εἰδήσεων τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς ψυχικῆς ἀποσυνθέσεως.

Κατὰ τῶν προσηλυτισμῶν.

Ἐπειδὴ συχνά, καὶ δὴ καὶ ἐσχάτως, γίνεται λόγος διὰ τὰς προπαγάνδας καὶ τὰς μεθόδους τοῦ προσηλυτισμοῦ, τὰς ὁποίας ξέναι Ἐκκλησίαι, ἢ ἄλλαι ὀργανώσεις, διενεργοῦν μεταξὺ τῶν Ὀρθοδόξων, θὰ ἐχρειάζετο νὰ σημειώσωμεν μίαν ἀλήθειαν, ποὺ γράφουν οἱ «Ἐκκλ. Καιροὶ» τοῦ Λονδίνου εἰς τὸ τελευταῖον φύλλον των. Λαμβάνουν ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν ἐνεργουμένην ἐντυπωσιακὴν διαφήμησιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐξ ἄλλων ὁμολογιῶν μεταπηδώντων εἰς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν—ὡσὰν ὁ ἀριθμὸς καὶ οὐχὶ τὸ ποιὸν νὰ εἶχε τὴν βαρύνουσαν σημασίαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ. Τονίζουν λοιπόν, ὅτι ἡ παραμέλησις τῆς λατρείας καὶ μάλιστα κατὰ τὴν Κυριακήν, καὶ πρὸ παντὸς ἡ ἀποθάρρυνσις τῶν καταφευγόντων εἰς τὸ μυστήριον τῆς Ἐξομολογήσεως, ἀποτελεῖ τὴν ἀσφαλεστέραν ἐξώθησιν πρὸς τὴν ἀποσκίρτησιν. Διότι, ὅταν συνειδήσεις ἔνοχοι καὶ καρδίαι πληγωμέναι μένουν χωρὶς θεραπείαν καὶ ἐνίσχυσιν, εἶναι φυσικὸν νὰ γίνωνται εὐάλωτοι ἀπὸ πάντα ἐπαγγελλόμενον τὸν θεραπευτήν των.

Ἡ ἀλήθεια αὐτὴ ἰσχύει πολὺ περισσότερον δι' ἡμᾶς τοὺς Ὀρθοδόξους. Διότι ἡμεῖς τὴν Κυριακὴν δὲν τελοῦμεν ἁπλῶς μίαν συγκέντρωσιν πρὸς προσευχὴν καὶ διὰ τοῦ κηρύγματος διδασκαλίαν—ὅπως οἱ Διαμαρτυρόμενοι—ἀλλὰ λατρείαν, τὴν μόνην ἀληθινὴν καὶ εὐάρεστον εἰς τὸν Θεόν, τὴν διὰ τῆς θυσίας τῆς θείας Εὐχαριστίας τελουμένην. Τὴν δὲ Ἐξομολόγησιν δὲν θεωροῦμεν ἁπλῶς ὡς ἕνα θεσμὸν παρηγορίας καὶ καθοδηγήσεως, ἀλλὰ Μυστήριον μεταδίδον τὴν ἄφεσιν καὶ θεραπεῦον τὴν ψυχὴν τῶν μετανοούντων. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ μὲν λατρεία τῆς Κυριακῆς τελεῖται πολλαχοῦ κατὰ τρόπον, ποὺ δὲν προσελκύει—ἂν δὲν ἐκδιώκῃ—τοὺς Χριστιανούς· ἡ δὲ Ἐξομολόγησις, τῇ ἀνοχῇ τῶν διοικούντων τὴν Ἐκκλησίαν, ἢ κατηργήθη ἀντικατασταθεῖσα διὰ μιᾶς ἀποκοιμιστικῆς τῶν ἐνόχων εὐχῆς, ἢ παραμελεῖται ὅσον οὐδὲν ἄλλο Μυστήριον. Καὶ ὅμως διὰ τῶν δύο αὐτῶν Μυστηρίων—πρὸ παντὸς δι' αὐτῶν—δύναται ἡ Ἐκκλησία νὰ κρατῇ ἀπολύτως ἀφωσιωμένους τοὺς πιστούς της, νὰ ἑλκύῃ τοὺς ἀπομακρυνομένους, νὰ ποιμαίνῃ καὶ νὰ καθοδηγῇ τὰ μέλη της. Ὅταν αὐτὰ παραμελοῦνται, εἶναι μάταιαι αἱ ἑκάστοτε ἐπαναλαμβανόμεναι διαμαρτυρίαι, καὶ πολὺ περισσότερον ἡ αἰτουμένη προστασία τοῦ Κράτους κατὰ τῶν προσηλυτισμῶν.

Ἡ πίστις εἰς τὸ θαῦμα.

Ὁ Γερμανὸς Max Planck *(Μὰξ Πλάνκ) καθηγητὴς τῆς Φυσικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου, μέλος τῆς Πρωσικῆς ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, τιμηθεὶς δὲ καὶ διὰ τοῦ βραβείου Νόμπελ, εἰς διάλεξίν του δοθεῖσαν ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ ταύτῃ «περὶ τοῦ νόμου τῆς αἰτιότητος καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως» ἐξέθεσε τὰ πορίσματα τῆς νεωτέρας Φυσικῆς, διὰ τῶν ὁποίων ὁ νόμος τῆς αἰτιότητος ὑπέστη μέγαν κλονισμόν. Ἐξ ἀφορμῆς δὲ τούτου ὑπεστήριξε σταθερῶς τὴν ἐλευθερίαν τῆς βουλήσεως τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ὁποίαν τόσον οἱ ὀπαδοὶ τῶν ὑλιστικῶν θεωριῶν ἐπολέμησαν. Εἰδικῶς δὲ περὶ τῆς πίστεως εἰς τὸ θαῦμα εἶπε τὰ ἀκόλουθα:*

«Μολονότι ἡμεῖς οἱ φυσικοὶ προσπαθοῦμεν ν' ἀποκλείσωμεν ἀπὸ τὴν ἐπιστήμην τὸ θαῦμα, ἐν τούτοις ἡ πρόοδος τῶν ἐπιστημῶν μᾶς παρέχει περισσοτέρας ἀφορμὰς διὰ ν' ἀπασχολούμεθα μὲ τὴν εἰς τὰ θαύματα πίστιν. Διότι, τὸ ὅτι ἡ πίστις αὕτη ἀνεπτύχθη καὶ ἐκαρποφόρησε καὶ διεδόθη εὐρύτατα εἰς ὁλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα, εἶναι γεγονὸς τὸ ὁποῖον πιστοποιεῖται καὶ ἐξαγγέλλεται ἀπὸ ὅλους τοὺς αἰῶνας καὶ ὡς τοιοῦτον ἔχει καθῆκον νὰ τὸ ἐξετάσῃ καὶ τὸ μελετήσῃ ἡ ἐπιστήμη. Ἡ πίστις εἰς τὸ θαῦμα παρουσιάζεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ πολιτισμοῦ ὡς μία δύναμις ἰσχυρὰ καὶ πραγματική, κρύπτουσα ἐν ἑαυτῇ ἀνυπολόγιστον ἀξίαν. Ἐξ αὐτῆς προῆλθον ἀπειράριθμοι εὐλογίαι εἰς τοὺς ἀνθρώπους, αὐτὴ ἐνεθουσίασεν εὐγενεῖς ἄνδρας διὰ νὰ προβοῦν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν μεγάλων ἡρωϊκῶν πράξεων».

ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

Τὴν προσεχῆ Κυριακὴν θὰ ὁμιλήσουν κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν οἱ κάτωθι θεολόγοι εἰς τοὺς ἱ. ναούς:

Μητροπόλεως ὁ ἀρχιμ. Σεραφεὶμ Παπακώστας. Ὁ αὐτὸς ὁμιλεῖ καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 5.

Χρυσοσπηλαιωτίσσης ὁ ἀρχιμ. Ἰγνάτιος Κολιόπουλος.

Ἁγ. Κωνσταντίνου (Ὁμονοίας) ὁ κ. Π. Τρεμπέλας. Ὁ αὐτὸς ὁμιλεῖ καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 5.

Ἁγίων Ἀναργύρων (Ν. Ἰωνίας) ὁ κ. Ἀχ. Παπαθανασόπουλος.

Ἁγ. Ζώνης ὁ κ. Δημ. Παπακωνσταντίνου.

Ἐπίσης ὁμιλοῦν οἱ κ. κ. Ἰωάν. Καψιμάλλης ἐν Καβάλλᾳ· ἱεροδ. Χαραλ. Δέδες ἐν Χανίοις· ἱεροδ. Πάμφιλος Παπαγιάννης ἐν Ἡρακλείῳ· Λάζαρος Χατζηθέμελις ἐν Κύπρῳ· Ἀλέξ. Γκανιάτσος ἐν Σέρραις· Ἀθαν. Φραγκόπουλος ἐν Ἰωαννίνοις· Χρ. Παπαγιάννης ἐν Λάρνακι (Κύπρου)· Κωνστ. Χρόνης ἐν Βεροίᾳ· Εὐστ. Μπιλάλης ἐν Ναούσῃ· Περ. Φωτόπουλος ἐν Ρεθύμνῃ· Γ. Γεωργαντόπουλος ἐν Ἀκαρνανίᾳ καὶ Δ. Παπαδημητρίου ἐν Ἡρακλείῳ.

Τύποις «ΖΩΗΣ»—Ἱπποκράτους 189, Ἀθῆναι